

Jóannes Eidesgaard:

Latið okkum í felag byggja álitíð á hvønn annan upp aftur

Við millum øðrum hesum orðum ynskti Jóannes Eidesgaard, formaður Javnaðarfloksins, danska brøðraflokkinum til-lukku við teimum 125 árunum. Men Jóannes hevði eisini ábreiðslur at bera brøðraflokkinum á kongressuni í Aalborg í gjár. Millum annað segði hann, at føroyingar vóru sviknir av dønum í ein sovordnan mun, at tað í dag valdar álvsarslig álitiskreppa ikki bara millum føroyska og danska javnaðarflokkin, men eisini millum londini bæði.

Kære partifæller.

Det er en stor ære for mig at står her i dag og hilse Socialdemokratiet på dets 125 års jubilæumskongres.

På vegne af Føroya Javnaðarflokk/Færøernes Socialdemokrati vil jeg ønske vores danske brøderparti tillykke med de 125 år med ønsket om en fortsat central rolle i dansk politik.

Der har gennem tiderne altid været et utroligt godt og venskabeligt forhold mellem vore to partier. Også har arbejderbevægelsen været utrolig behjælpelig med opstart og stabilisering af en færøsk socialdemokratisk presse.

Det var med hjælp fra fremstående danske socialdemokrater, at vores parti så dagens lys i 1925. Det var socialdemokrater af den gode gamle skole, der så betydningen af, at den socialdemokratiske ideologi fik lov til at bevæge sig over landegrænser. Der var tale om en ideologi, som vore politiske forfædre var overbeviste om ville tjene menneskeheden.

En tysk forfatter sagde i slutningen af 1700-tallet, at

det var en ædel helt, der kæmpede for fædrelandet, en ædlere, der kæmpede for landets vel, den ædleste, der kæmpede for menneskeheden.

Hvor man førhen kun diskuterede vores tilhørsforhold til Danmark, fik man med Socialdemokratiet en ny dimension ind i færøsk politik, en dimension, der satte borgeren og mennesket i fokus.

Du står aldrig alene

Selv om vores parti efter dansk målestok er et lille parti, så rummer også vores ideologi og arbejdsprogram de samme intentioner, der gør den socialdemokratiske ideologi international. Du står aldrig alene som socialdemokrat, for på den anden side af landegrænsen står dine partifæller med nøjagtig samme inspiration.

Vi har været utrolig glade for det samarbejde, som vi har været med i sammen med det danske Socialdemokrati og i det Nordiske socialdemokratiske fællesskab.

Specielt for en lille nation er det af vital betydning, at

man har mulighed for at hente inspiration og ideer fra sine nordiske partikammerater.

I 1943, da al forbindelse mellem København og Torshavn var ophørt på grund af krigen, satte vores parti et forslag frem i Lagtinget, som fik benævnelsen »Friheds- og venskabspagten«. Den blev ikke vedtaget, men dannede delvis grundlaget for den senere hjemmestyremodel. En hjemmestyrelov, som vores partiformand på det tidspunkt, Petur Mohr Dam, betegnede som »det smukkeste blad i Danmarks historie«.

Den filosofiske og ideologiske baggrund for hjemmestyremodellen var, at de to selvstændige folk, færingerne og danskerne, hver for sig frit skulle kunne vælge de samarbejdsformer og udstrækningen af disse, som de nu fandt tjente parterne bedst.

Vores parti vedkender sig selvfølgelig dens fadderskab til hjemmestyreordningen, og partiet har under ordningens næsten 50 år lange historie været med til helt at ændre og modificere den og øge dens anvendelighed.

Kan fortsat tjene som samværsform

Fortsat mener partiet, at en udbygning af ordningen og en ændring af væsentlige elementer kan tjene som samværsform for to brødernationer, der haft rigsfællesskab i århundreder.

Men loven bør få karakter af at være en selvstyrelse mere end en hjemmestyrelse.

Det har vi med i vores arbejdsprogram, men jeg må indrømme, at udviklingen, siden den voldsomme økonomiske krise satte ind i 1992, har gjort, at vi på Færøerne sætter spørgsmålstegn ved næsten alt – især det der relaterer til Danmark.

Selv om dagsordenspunktet på kongressen nok hedder »En hilsen fra Færøerne«, så går jeg ud fra, at jeg med kongressens accept kan komme frem med nogle partipolitiske synspunkter omkring spørgsmålet Færøerne/Danmark. Det plejer at være god socialdemokratisk latin, at vi også på kongresserne kommer frem med, hvad der ligger os på

Seinastu avdúkingarnar um tey bestiltu notatini úr Fíggjareftirlitinum hjálpa sanniliga ikki upp á „forstálsí“ millum Føroyar og Danmark, segði Jóannes Eidesgaard av røðarapallinum í Aalborg í gjár

sinde.

Hjemmestyreløven sat ud af funktion

Vi må tør konstatere, at den seneste tids udvikling har sat den hjemmestyrelse, vi engang kendte, så eftertrykkeligt ud af funktion. Dette specielt p.g.a., at man fra dansk side ret så imperialistisk, ville nogen måske kalde det, mere eller mindre tvang løsningsmodeller ned over det færøske samfund på områder, som i henhold til hjemmestyreløven var særnliggende. Det var mere forhandlinger mellem kreditor og debitor end mellem en socialdemokratisk ledet regering og et socialdemokratisk ledet

landsstyre.

I sagens natur er det både forståeligt og nødvendigt, at en lov, der blev vedtaget for næsten 50 år siden, trænger til revision. For det første p.g.a. de modifikationer og den udvidede anvendelighed, der er blevet gjort i tidens løb, men sanelig også p.g.a. de faktiske konstitutionelle ændringer, der er sket siden 1948.

Danmark stemte i 1972 ja til EU, mens Færøerne stemte nej. Men dette samarbejde indenfor EU var udelukkende af økonomisk karakter. Men Maastricht har ændret dette samarbejde, således at EU nu reelt er en politisk union, hvor Danmarks handelfrihed

som suveræn stat er mere begrænset. Danmark har med andre ord også andre hensyn at tage end dem, der har været gældende indenfor rigsfællesskabet.

Danmark valgt efter sit EU-hjerte

Hvor meget har man f.eks. fra dansk side været behjælpelig med forbedringer af vores markedsadgang til EU, selv om der i aftaler er blevet præciseret, at man ville. Danmark har i sin position mellem modstridende interesser valgt efter sit EU-hjerte og har ladet rigsfællesskabet mere eller mindre i stikken.

Nogenlunde samme for-

Danmark hevur í sínari støðu millum mótstriðandi áhugamáli valt eftir sínum ES-hjarta og sostatt slept ríkisfelagsskapinum londini millum upp á fjall, heldur Jóannes Eidesgaard